

Historie deskriptivní geometrie na MU

Lucie Zrůstová

*Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební, Ústav matematiky a deskriptivní geometrie
e-mail: zrustova.l@fce.vutbr.cz*

Abstrakt

Příspěvek se zabývá historií výuky deskriptivní geometrie na Masarykově universitě v Brně od jejího založení v roce 1919 až po současnost. Deskriptivní geometrie se před válkou učila na přírodovědecké fakultě (zde ji učil pro. Ladislav Seifert), po válce se tento předmět objevil i ve výuce učitelů pro základní škole na Pedagogické fakultě.

1 Výuka od založení MU do druhé světové války

Masarykova universita byla založena dne 28. ledna 1919 s právem a povinností zahájit výuku ve školních letech 1919 - 20 (fakulty právnická a lékařská) a 1921 - 22 (fakulty přírodovědecká a filosofická). Fakulta přírodovědecká zahájila svou činnost v omezené míře v předstihu na podzim r. 1920.

Jako první učitel a profesor deskriptivní geometrie (a na dlouhou dobu v podstatě jediný) učil na fakultě Dr. Ladislav Seifert. V této době bylo studium formálně rozděleno na učitelské a neučitelské; lišilo se povinností vykonat určité zkoušky, přednášky byly společné.

Už v roce 1922/23 běžel v obou semestrech **Přehled různých method geometrie deskriptivní** v rozsahu 2/2. V letním semestru byla ještě vypsána trojhodinová **Algebraická geometrie**.

Každým školním rokem vzrůstal počet studentů, profesor Seifert přednášel každý rok jinou oblast geometrie, počínaje geometrií projektivní, dále syntetickou, algebraickou atd. Od počátku 30. let se přednášky rozdělily podle ročníků (ne však všechny). Tento rozvoj ukončila druhá světová válka, během které byla Masarykova univerzita, stejně jako ostatní české vysoké školy, uzavřena.

2 Deskriptivní geometrie na přírodovědecké fakultě

Celá universita utrpěla ve válce značné škody, jak materiální, tak v profesorském sboru. Výuka se rozběhla již ve školním roce 1945/46, kdy byly vypsány přednášky ve stejném rozsahu a duchu jako před válkou.

Velké změny nastaly po roce 1948. Od tohoto se studenti učitelského a odborného směru vzdělávají zvlášť.

V roce 1954 byla universita přejmenována na Brněnskou universitu. Z 50. let si také můžeme uvést požadavky pro úspěšné ukončení studia. Studenti kombinace M-Dg mohli být připuštěni k závěrečné zkoušce z matematiky jen po vykonání souborné zkoušky z druhého předmětu.

Požadavky z deskriptivní geometrie pro soubornou zkoušku:
Základní úlohy v rovnoběžných promítání - řešení příkladů. Základní úlohy v centrálním promítání. Hranatá tělesa - řezy, proniky, osvětlení. Osvětlení v deskriptivní geometrii. Plochy druhého stupně - řezy, proniky. Rotační plochy. Proniky ploch. Zborčené plochy.

Podstatná změna ve výuce deskriptivní geometrie nastala v roce 1977/78, kdy už nebyl otevřen 1. ročník učitelského smětu M-Dg. Tím se výuka deskriptivní geometrie přesunuje pouze do učitelského studia matematiky, kde se pod názvem **Konstruktivní geometrie** učí ve dvou až tříletém cyklu.

Od roku 1990 se universita opět jmenuje Masarykova. Učitelství M-Dg bylo znovu otevřeno v roce 1992. Od té doby se s mírnými obměnami učebních plánů učí deskriptivní geometrie dodnes, a to i v rámci učitelství matematiky.

Deskriptivní geometrie na pedagogické fakultě

Pedagogická fakulta byla zřízena po válce v roce 1946 jako pátá fakulta Masarykovy university. Studovali na ní budoucí učitelé základních škol. V prvních letech existence fakulty měli studenti deskriptivu společně se studenty přírodovědecké fakulty.

V roce 1953 byla pedagogická fakulta v rámci celostátní reorganizace studia odloučena od univerzity, stala se z ní Vyšší škola pedagogická. Tato reorganizace nebyla moc šťastná, a tak se v roce 1964 fakulta vrátila pod křídla university.

V roce 1978/79 se učí **deskriptivní geometrie** pouze ve 3. roce v rozsahu 1/1 v zimním semestru a od roku 1979/80 pod názvem **konstrukční geometrie** ve stejném ročníku v rozsahu 2/1 v letním semestru. V 80. letech se deskriptiva s různými obměnami učí ve 3. a 4. roce.

V roce 1992 vzniká nové 4. leté studium, v jehož rámci se deskriptiva učí pod názvem **konstrukční geometrie** v rozsahu 2/3 v zimním semestru ve druhém roce.

Literatura

- [1] Archiv Masarykovy university.
- [2] Deskriptivní geometrie. Učební osnovy studia učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů. Ministerstvo školství ČSR, Praha 1978.
- [3] Novák, M., *Historie výuky analytické geometrie na vysokých školách v českých zemích*, disertační práce, Brno 2022.